Warszawa, 13.11.2024 r.

Dotyczy: Stanowisko odnośnie wyników kontroli NIK w zakresie projektu Leśne Gospodarstwa Węglowe

Projekt Leśne Gospodarstwa Węglowe jest działaniem rozwojowym i badawczym o charakterze pilotażowym, co skutkuje tym, że część z jego wyników jest możliwa do uzyskania jedynie w trakcie jego realizacji. Dyrekcja Generalna LP pismem (Zn. spr.: GI.091.1.1.2023) z dnia 23.04.2024 r. poinformowała Delegaturę NIK w Katowicach o wdrożeniu 8 z 9 wniosków pokontrolnych poprzez wprowadzenie Zarządzenia nr 28 z dnia 19.04.2024 r.

Zgodnie z obowiązującym zarządzeniem Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych z 2024 r. (oraz wcześniejszymi) głównym elementem projektu badawczego, będącego integralną częścią projektu LGW, jest ustalenie działań w zakresie gospodarki leśnej mogących wywołać efekt dodatkowej akumulacji węgla organicznego w poszczególnych elementach ekosystemu leśnego oraz opracowanie metod pomiaru efektu realizacji tych działań.

Projekt ma charakter badawczy i jest realizowany w stosunkowo małej skali (niespełna 7 tys. ha / 9,2 mln ha lasów w Polsce). wykazania małego znaczenia projektu LGW opiera się o błędne założenia. By spróbować przenieść skalę projektu na poziom całego kraju należało by odnieść się do możliwości zwiększenia pochłaniania CO_2 w skali całych lasów w Polsce.

DGLP w toku realizacji pilotażowego projektu o charakterze naukowo-praktycznym stale weryfikowała listy powierzchni, na których realizowane były działania dodatkowe. Weryfikacja wydzieleń, w których realizowane były działania dodatkowe odbywała się corocznie, poprzez wysyłanie raportów z realizacji działań dodatkowych. Wprowadzanie zmian w realizowanych działaniach dodatkowych realizowane były i są poprzez składanie wniosków z uzasadnieniem i propozycją zmiany zakresu realizowanych działań. Wskazany przez Kontrolerów efekt ujemny na 2% wydzieleń jest spowodowany wieloma czynnikami m.in. pojedynczymi błędami na etapie wprowadzenia danych, błędnym nieuwzględnieniem standardowych cięć pielęgnacyjnych w obliczeniach bez uwzględnienia działań dodatkowych (zostało to

skorygowane w kolejnych obliczeniach); działaniem modelu (wartość ujemna stanowi kilkuprocentowe różnice). Wydzielenia, w których nie uzyskano efektu dodatkowości to wydzielenia będące wydzieleniami referencyjnymi oraz wydzielenia, w których w momencie podejmowania działania nie było jeszcze możliwości wyliczenia dodatkowości, a wiadomo było że pojawi się ona w kolejnych latach realizacji projektu (implementacja wyników kolejnych badań naukowych do programu CBM-CFS3 poprzedzone wcześniejszą analizą dostępnej literatury).

W działaniach dodatkowych realizowanych w ramach LGW jedną rzeczą jest umiejętność skalkulowania efektów podejmowanych działań w obiektywny sposób (np. z wykorzystaniem modelu), a inną kwestią jest weryfikacja możliwości realizacji ww. działań na gruncie. Realizacja zróżnicowanych działań dodatkowych pozwoliła uzyskać doświadczenie odnoście praktycznych zasad realizacji tych działań oraz doskonalenia modelu CBM-CSF3 w oparciu o najnowsze wyniki badań naukowych. Podczas planowania projektu LGW starano się uwzględnić zarówno maksymalizację tempa pochłaniania, ilości magazynowania CO_2, ale także zwiększania bioróżnorodności oraz zwiększania odporności / trwałości lasów. Działania, nawet te o mniejszym efekcie węglowym są działaniami istotnymi z punktu widzenia utrzymania trwałości i bioróżnorodności lasów, stąd też nie można uznać podjętych działań za niecelowe i nierzetelne. Wyniki badań w ramach projektu znajdują się w wyszukiwarce tematów badawczych: https://tbr.lasy.gov.pl/apex/f?p=102:3:::::P3_TEMAT:4203 oraz https://tbr.lasy.gov.pl/apex/f?p=102:3:::::P3_TEMAT:4883

W zapisach zarządzeń dot. projektów nie było informacji na temat wdrożenia na zasadzie eksperymentu – krajowego obrotu dwutlenkiem węgla dedykowanego dla podmiotów objętym systemem ETS, pozwalającym na wywiązanie się z limitów emisyjnych wynikającym z pakietu klimatycznoenergetycznego. Zgodnie z § 8 ust. 2 Zarządzenia nr 2 z 2017 r. „nabycie jednostek dwutlenku węgla następuje w ciężar kosztów kształtowania wizerunku i promocji podmiotu zainteresowanego (nabywcy jednostek dwutlenku węgla)”. Po rozpoczęciu projektu - na przełomie 2019 i 2020 r. Lasy Państwowe wraz z KOBiZE i ULC przygotowały i złożyły wniosek do ICAO w celu zweryfikowania możliwości udostępnienia doświadczeń z realizowanego projektu badawczego LGW do wykorzystania w ramach CORSIA. Był to jedyny wniosek złożony z krajów UE do ICAO.

W porozumieniu z kierownictwem Ministerstwa Klimatu w 2020 r. zawieszono prace nad włączeniem LGW do programu do czasu wypracowania przez UE mechanizmów współpracy i zależności pomiędzy ETS a CORSIA.

Oba wyartykułowane wnioski NIK dotyczące wstrzymania i rozważenia zasadności realizacji projektu Lasy Węglowe, który nie był przedmiotem kontroli, będą rozpatrzone po ostatecznym ogłoszeniu treści Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie ustanowienia unijnych ram certyfikacji trwałego pochłaniania dwutlenku węgla, technik węglochłonnych oraz składowania dwutlenku węgla w produktach, które ma wejść w życie do końca 2024 r.